

Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση C-184/20

ΟΤ
κατά

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija

(Αίτηση του Vilniaus apygardos administracinis teismas
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 1ης Αυγούστου 2022

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρα 7, 8 και 52, παράγραφος 1 – Οδηγία 95/46/ΕΚ – Άρθρο 7, στοιχείο γ' – Άρθρο 8, παράγραφος 1 – Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 – Άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο γ', και παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο – Άρθρο 9, παράγραφος 1 –

Επεξεργασία απαραίτητη για τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας – Σκοπός δημοσίου συμφέροντος – Αναλογικότητα – Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Εθνική ρύθμιση η οποία επιβάλλει τη δημοσίευση στο διαδίκτυο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στη δήλωση συμφερόντων φυσικών προσώπων που απασχολούνται στη δημόσια διοίκηση ή διοικούν ενώσεις ή φορείς που χρηματοδοτούνται από κρατικούς πόρους – Πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων και της διαφθοράς στον δημόσιο τομέα»

1. Προσέγγιση των νομοθεσιών – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Οδηγία 95/46 – Κανονισμός 2016/679 – Χρονικό πεδίο εφαρμογής – Ταυτόχρονη ερμηνεία διατάξεων με παρόμοιο περιεχόμενο (Κανονισμός 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου· οδηγία 95/46 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου)

(βλ. σκέψεις 57-59)

2. Προσέγγιση των νομοθεσιών – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Οδηγία 95/46 – Κανονισμός 2016/679 – Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Εθνική ρύθμιση η οποία επιβάλλει τη δημοσίευση στο διαδίκτυο δεδομένων που περιέχονται στη δήλωση συμφερόντων φυσικού προσώπου που διευθύνει οργανισμό χρηματοδοτούμενο από κρατικούς πόρους – Επεξεργασία απαραίτητη για τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας – Σκοπός γενικού συμφέροντος που συνίσταται στην πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων και της διαφθοράς στον δημόσιο τομέα – Μη αναγκαίος χαρακτήρας της δημοσίευσης μέρους των δεδομένων που περιέχονται στη δήλωση ιδιωτικών συμφερόντων – Δεν επιτρέπεται

(Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρα 7, 8, και 52 § 1· κανονισμός 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 6 § 1, εδ. 1, στοιχείο γ', και § 3· οδηγία 95/46 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 7, στοιχείο γ')

(βλ. σκέψεις 67-70, 75-77, 80-89, 93, 96, 97, 100-103, 106, 109-112, 114-116 και διατακτ. 1)

3. *Προσέγγιση των νομοθεσιών – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Οδηγία 95/46 – Κανονισμός 2016/679 – Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Έννοια – Δημοσίευση στον ιστότοπο της εθνικής αρχής που είναι αρμόδια για τη συλλογή των δηλώσεων ιδιωτικών συμφερόντων και τον έλεγχο τους δεδομένων από τα οποία ενδέχεται να προκύψει εμμέσως ο γενετήσιος προσανατολισμός ενός προσώπου – Εμπίπτει (Κανονισμός 2016/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 9 § 1· οδηγία 2004/46 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 8 § 1)*

(βλ. σκέψεις 127, 128, διατακτ. 2)

Σύνοψη

Με απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 2018, η Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (Ανώτατη Επιτροπή για την πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων στον δημόσιο τομέα, Λιθουανία, στο εξής: Ανώτατη Επιτροπή) διαπίστωσε ότι ο διευθυντής ενός λιθουανικού οργανισμού χρηματοδοτούμενου από κρατικούς πόρους είχε παραβεί την υποχρέωση υποβολής δήλωσης ιδιωτικών συμφερόντων¹.

Ο ενδιαφερόμενος προσέφυγε κατά της απόφασης της Ανώτατης Επιτροπής ενώπιον του Vilniaus apygardos administracinis teismas (περιφερειακού διοικητικού δικαστηρίου Βίλνιους, Λιθουανία). Υποστήριξε μεταξύ άλλων ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι συγκαταλέγεται στους υπόχρεους δήλωσης ιδιωτικών συμφερόντων, πράγμα το οποίο αμφισβητεί, η δημοσίευση της δήλωσης ιδιωτικών συμφερόντων στον ιστότοπο της Ανώτατης Επιτροπής δυνάμει του νόμου περί συμβιβασμού των συμφερόντων θα προσέβαλλε το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής τόσο του ιδίου όσο και των λοιπών προσώπων τα οποία ενδεχομένως θα μνημονεύονται στη δήλωσή του. Το περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο Βίλνιους, διατηρώντας αμφιβολίες σχετικά με το αν συνάδει με τον ΓΚΠΔ² το προβλεπόμενο από τον νόμο περί συμβιβασμού των συμφερόντων καθεστώς δημοσίευσης των πληροφοριών που περιέχονται στη δήλωση ιδιωτικών συμφερόντων, υπέβαλε προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο.

¹ Υποχρέωση την οποία προβλέπει ο Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas Nr. VIII 371 (νόμος VIII 371 της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, περί συμβιβασμού δημοσίων και ιδιωτικών συμφερόντων στον δημόσιο τομέα), της 2ας Ιουλίου 1997 (Žin., 1997, αριθ. 67-1659, στο εξής: νόμος περί συμβιβασμού των συμφερόντων), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης.

² Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2018, L 127, σ. 2) (στο εξής: ΓΚΠΔ).

Με την απόφαση του τμήματος μείζονος συνθέσεως, το Δικαστήριο κρίνει, κατ' ουσίαν, ότι το δίκαιο της Ένωσης³ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει τη δημοσίευση στο διαδίκτυο της δήλωσης ιδιωτικών συμφερόντων την οποία υποχρεούνται να υποβάλλουν οι διευθύνοντες οργανισμούς χρηματοδοτούμενους από κρατικούς πόρους, ιδίως κατά το μέτρο που η δημοσίευση αφορά ορισμένα δεδομένα, ήτοι ονομαστικά δεδομένα σχετικά με άλλα πρόσωπα τα οποία ενδεχομένως μνημονεύονται στη δήλωση, ή κάθε συναλλαγή του δηλούντος της οποίας η αξία υπερβαίνει ορισμένο ποσό.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Κατ' αρχάς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η κρίσιμη νομοθεσία της Ένωσης προβλέπει εξαντλητικό και περιοριστικό κατάλογο των περιπτώσεων στις οποίες η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να θεωρηθεί νόμιμη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η επεξεργασία που είναι απαραίτητη για τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας. Η επίμαχη επεξεργασία, ήτοι η δημοσίευση στον ιστότοπο της Ανώτατης Επιτροπής μέρους των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στη δήλωση ιδιωτικών συμφερόντων, εμπίπτει στην τελευταία αυτή περίπτωση, δεδομένου ότι προβλέπεται από τον νόμο περί συμβιβασμού των συμφερόντων, στον οποίο υπόκειται η εν λόγω Επιτροπή. Το Δικαστήριο προσθέτει ότι, δυνάμει του ΓΚΠΔ, βάση της επεξεργασίας πρέπει να είναι το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ότι η νομική βάση πρέπει να ανταποκρίνεται σε σκοπό δημόσιου συμφέροντος και να είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο νόμιμο σκοπό, όπως άλλωστε επιτάσσει και ο Χάρτης⁴. Στο ως άνω πλαίσιο, αφενός, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προβλέπει ο νόμος περί συμβιβασμού των συμφερόντων ανταποκρίνεται πράγματι σε σκοπό γενικού συμφέροντος ο οποίος συνίσταται στην πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων και στην καταπολέμηση της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση. Αφετέρου, το Δικαστήριο τονίζει ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, μπορούν να γίνουν δεκτοί περιορισμοί στα δικαιώματα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία κατοχυρώνονται αντιστοίχως στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, εφόσον αυτοί ανταποκρίνονται πραγματικά στον επιδιωκόμενο σκοπό και είναι ανάλογοι προς αυτόν.

Εν συνεχεία, το Δικαστήριο εξετάζει το ζήτημα αν το επίμαχο μέτρο είναι πρόσφορο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού γενικού συμφέροντος. Ως προς το ζήτημα αυτό, διαπιστώνεται ότι το επίμαχο μέτρο παρίσταται πρόσφορο για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Ειδικότερα, η ανάρτηση στο διαδίκτυο ορισμένων από τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στις δηλώσεις ιδιωτικών συμφερόντων των αρμόδιων για τη λήψη αποφάσεων στον δημόσιο τομέα μπορεί να τους ωθήσει στην υιοθέτηση αμερόληπτης συμπεριφοράς, κατά το μέτρο που καθιστά δυνατή τη γνωστοποίηση τυχόν συγκρούσεων συμφερόντων που είναι ικανές να τους επηρεάσουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Συνεπώς, αυτός ο τρόπος εφαρμογής της αρχής της διαφάνειας είναι κατάλληλος για την πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων και της διαφθοράς, για την ενίσχυση της υπευθυνότητας των στελεχών του δημοσίου τομέα και, κατά συνέπεια, για την ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης των πολιτών στη δράση της δημόσιας διοίκησης.

³ Άρθρο 7, στοιχείο γ', της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31), και άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο γ', και παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα των άρθρων 7, 8 και 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

⁴ Άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη.

Όσον αφορά την απαίτηση αναγκαιότητας, ήτοι το ζήτημα αν ο επιδιωκόμενος σκοπός γενικού συμφέροντος μπορεί εύλογα να επιτευχθεί κατά τρόπο εξίσου αποτελεσματικό με άλλα μέσα τα οποία θίγουν λιγότερο τα δικαιώματα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι η εκτίμηση αυτή πρέπει να γίνει λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ιδιαίτερων νομικών και πραγματικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν το οικείο κράτος μέλος. Στο ως άνω πλαίσιο, το Δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι η ανεπάρκεια του ανθρώπινου δυναμικού για τον έλεγχο όλων των υποβαλλόμενων δηλώσεων ιδιωτικών συμφερόντων, την οποία επικαλείται η Ανώτατη Επιτροπή προκειμένου να δικαιολογήσει την ανάρτησή τους στο διαδίκτυο, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελέσει θεμιτό λόγο ικανό να δικαιολογήσει προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνει ο Χάρτης.

Επιπλέον, η προϋπόθεση περί αναγκαιότητας της επεξεργασίας πρέπει να εξετάζεται λαμβανομένης υπόψη της λεγόμενης αρχής της «ελαχιστοποίησης των δεδομένων». Ως προς το ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ενδέχεται μεν προς τον σκοπό της πρόληψης των συγκρούσεων συμφερόντων και της διαφθοράς στον δημόσιο τομέα να είναι κρίσιμη η απαίτηση αναγραφής στις δηλώσεις ιδιωτικών συμφερόντων πληροφοριών που καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό του προσώπου του δηλούντος καθώς και πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητες του συζύγου του δηλούντος ή του προσώπου με το οποίο αυτός έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή με το οποίο συμβιώνει σε ελεύθερη ένωση. Εντούτοις, η διαδικτυακή δημοσίευση ονομαστικών δεδομένων σχετικά με τον σύζυγο του διευθύνοντος οργανισμό χρηματοδοτούμενο από κρατικούς πόρους ή το πρόσωπο με το οποίο αυτός έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή με το οποίο συμβιώνει σε ελεύθερη ένωση, καθώς και με τους οικείους του δηλούντος ή άλλους γνωστούς του λόγω των οποίων μπορεί να προκύψει κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων βαίνει, κατά τα φαινόμενα, πέραν του απολύτως αναγκαίου μέτρου. Πράγματι, δεν προκύπτει ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός δημοσίου συμφέροντος δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί αν γινόταν απλώς αναφορά, για τους σκοπούς της δημοσίευσης, του όρου σύζυγος ή πρόσωπο με το οποίο ο δηλών έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή συμβιώνει σε ελεύθερη ένωση, κατά περίπτωση, από κοινού με κατάλληλη μνεία των συμφερόντων των τελευταίων σε σχέση με τις δραστηριότητές τους. Επίσης, δεν προκύπτει ότι η συστηματική διαδικτυακή δημοσίευση του καταλόγου συναλλαγών του δηλούντος με αξία άνω των 3 000 ευρώ είναι απολύτως αναγκαία υπό το πρίσμα των επιδιωκόμενων σκοπών.

Εν προκειμένω, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι υπάρχει σοβαρή επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, αφενός, η δημοσιοποίηση των ανωτέρω δεδομένων και πληροφοριακών στοιχείων μπορεί να αποκαλύψει πληροφορίες σχετικά με ευαίσθητες πτυχές της ιδιωτικής ζωής των υποκειμένων των δεδομένων και από αυτά μπορεί να προκύπτει ιδιαίτερα λεπτομερής εικόνα της ιδιωτικής ζωής των υποκειμένων των δεδομένων. Αφετέρου, η επεξεργασία αυτή παρέχει κατ' αποτέλεσμα ελεύθερη διαδικτυακή πρόσβαση στα ως άνω δεδομένα σε δυνητικά απεριόριστο αριθμό προσώπων. Κατά συνέπεια, ενδέχεται να αποκτήσουν ελεύθερη πρόσβαση στα δεδομένα αυτά πρόσωπα τα οποία απλώς επιδιώκουν να ενημερωθούν για την προσωπική, περιουσιακή και οικονομική κατάσταση του δηλούντος και των οικείων του.

Όσον αφορά τη στάθμιση μεταξύ της σοβαρότητας της επέμβασης με τη σημασία του επιδιωκόμενου σκοπού γενικού συμφέροντος, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι εν προκειμένω η δημοσίευση στο διαδίκτυο του μεγαλύτερου μέρους των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν πληροί τις απαιτήσεις μιας ισόρροπης στάθμισης. Εντούτοις, η δημοσίευση ορισμένων δεδομένων που περιέχονται στη δήλωση συμφερόντων μπορεί να δικαιολογείται από τα οφέλη

όσον αφορά την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού τα οποία προκύπτουν από τέτοιου είδους διαφάνεια. Αυτό ισχύει ιδίως όσον αφορά τα δεδομένα που αφορούν τη συμμετοχή του δηλούντος ή, χωρίς αυτοί να κατονομάζονται, του συζύγου του δηλούντος ή του προσώπου με το οποίο αυτός έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή με το οποίο συμβιώνει σε ελεύθερη ένωση σε διάφορες οντότητες, καθώς και εκείνα που αφορούν τις ανεξάρτητες δραστηριότητές τους ή ακόμη τα δώρα από τρίτους των οποίων η αξία υπερβαίνει ορισμένο ποσό.

Τέλος, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα οποία μπορεί να προκύψουν εμμέσως ευαίσθητες πληροφορίες που αφορούν φυσικό πρόσωπο δεν εξαιρείται από το καθεστώς ενισχυμένης προστασίας⁵, διότι σε αντίθετη περίπτωση θα θιγόταν η πρακτική αποτελεσματικότητα του καθεστώτος αυτού και η προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων που αποσκοπεί να διασφαλίσει. Συνεπώς, η ανάρτηση στον ιστότοπο της Ανώτατης Επιτροπής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα οποία μπορεί να προκύψει εμμέσως ο γενετήσιος προσανατολισμός ενός φυσικού προσώπου αποτελεί επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων.

⁵ Το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 και στο άρθρο 9, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ και απαγορεύει κατ' αρχήν την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.